

Finansowanie unijne szansą rozwoju jednostek badawczo-rozwojowych

Iwona Kucińska

Instytut Technologii Bezpieczeństwa „Moratex”, Łódź

Z dniem 1 maja 2004 r., tj. z chwilą akcesji Polski do Unii Europejskiej (UE), jednostki sfery badawczo-rozwojowej, przedsiębiorstwa i inne podmioty uzyskały możliwość ubiegania się o wsparcie finansowe z funduszy strukturalnych.

Fundusze strukturalne są głównym źródłem finansowania działań UE w zakresie polityki strukturalnej i regionalnej. Środki finansowe są przeznaczone na wspieranie rozwoju gospodarczo-społecznego tych państw członkowskich i ich regionów, które nie osiągają średniego poziomu ekonomicznego w UE (Produkt Krajowy Brutto na 1 mieszkańca). Mówiąc inaczej, fundusze strukturalne są to środki przeznaczane na wyrównywanie różnic

strukturalnych i gospodarczych między poszczególnymi regionami UE.

Na lata 2007-2013 zostały przewidziane dwa, różniące się obszarami wsparcia, fundusze strukturalne [1]:

– Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR),

– Europejski Fundusz Społeczny (EFS).

EFRR służy zmniejszeniu dysproporcji w poziomie rozwoju regionów należących do UE. W szczególności fundusz ten udziela wsparcia [1, 2]:

– inwestycjom produkcyjnym sprzyjającym tworzeniu nowych miejsc pracy,

– rozwojowi infrastruktury,

– lokalnym inicjatywom rozwojowym,

– małym i średnim przedsiębiorstwom.
 Natomiast zadaniem EFS jest osiągnięcie spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia w UE poprzez finansowanie działań w ramach następujących obszarów wsparcia [1, 2]:

- integracji zawodowej osób bezrobotnych i osób o małych szansach na rynku pracy,
- szkoleń,
- projektów sprzyjających podnoszeniu kwalifikacji zawodowych i tworzeniu nowych miejsc pracy.

Aby skorzystać ze środków z funduszy strukturalnych, państwa członkowskie, a więc i Polska, musiały opracować szereg dokumentów w postaci wieloletnich planów rozwoju. Dokumentem, który stanowił punkt wyjścia do negocjowania z Komisją Europejską kierunków i celów polityki regionalnej w Polsce oraz wysokości wsparcia ze strony m.in. funduszy strukturalnych na lata 2007-2013, są Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NSRO) [3].

NSRO określa krajowe priorytety i system wdrażania funduszy unijnych: EFRR, EFS i Funduszu Spójności (FS) w ramach budżetu wspólnoty na lata 2007-2013 (wersja z maja 2007 r. została zaakceptowana przez Komisję Europejską) [1,3,4]. Jego celem strategicznym jest „tworzenie warunków do wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej” Polski [3]. Do osiągnięcia tego celu ma się przyczynić realizacja sześciu horyzontalnych celów szczegółowych. Są nimi [3]:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
- podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
- wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Wyznaczone cele NSRO będą realizowane za pomocą sześciu Programów Operacyjnych (PO) zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i szesnastu Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) zarządzanych przez zarządy poszczególnych województw [1, 3]. Programy będą współfinansowane przez fundusze strukturalne i Fundusz Spójności (tabela 1) [3].

Tabela 1. Źródła współfinansowania Programów Operacyjnych i Regionalnych Programów Operacyjnych

Program Operacyjny	Fundusz strukturalny
Innowacyjna Gospodarka	EFRR
Infrastruktura i Środowisko	EFRR i FS
Kapitał Ludzki	EFS
Rozwój Polski Wschodniej	EFRR
Pomoc Techniczna	EFRR
Europejskiej Współpracy Terytorialnej	EFRR
16 RPO	EFRR

Nakłady finansowe przeznaczone na realizację NSRO w latach 2007-2013 wyniosą około 85,6 mld euro [3], z czego:

- 67,3 mld euro będzie pochodziło z budżetu Unii Europejskiej,
- 11,9 mld euro będzie pochodziło z krajowych środków publicznych (w tym ok. 5,93 mld euro z budżetu państwa),
- ok. 6,4 mld euro będzie wkładem podmiotów prywatnych (środki własne beneficjentów programu).

Strukturę alokacji środków na poszczególne programy operacyjne przedstawiono w tabeli 2 [3].

Tabela 2. Podział środków finansowych na Programy Operacyjne

Program Operacyjny	Udział środków przeznaczonych na finansowanie programu w całości alokacji	Kwota [mld euro]
Innowacyjna Gospodarka	12,4	8,3
Infrastruktura i Środowisko	41,9	27,9
Kapitał Ludzki	14,6	9,7
Rozwój Polski Wschodniej	3,4	2,3
Pomoc Techniczna	0,8	0,5
Europejskiej Współpracy Terytorialnej	1,04	0,7
16 RPO	24,9	16,6

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

Głównym celem Programu Innowacyjna Gospodarka jest „rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa” [5]. Cel ten zostanie osiągnięty przez realizację następujących celów szczegółowych [5]:

- zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw,
- wzrost konkurencyjności polskiej nauki,
- zwiększenie roli nauki w rozwoju gospodarczym,
- zwiększenie udziału innowacyjnych produktów polskiej gospodarki w rynku międzynarodowym,

- tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy,
- wzrost wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w gospodarce.

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka będzie realizowany poprzez osiem następujących priorytetów tematycznych (zwanym też osiami priorytetowymi) oraz priorytet Pomoc Techniczna [5, 6]:

1. Badania i rozwój nowoczesnych technologii,
2. Infrastruktura sfery B+R,
3. Kapitał dla innowacji,
4. Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia,
5. Dyfuzja innowacji,
6. Polska gospodarka na rynku międzynarodowym,
7. Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji,
8. Społeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki,
9. Pomoc techniczna (dla administracji publicznej).

Celem osi priorytetowej 1 jest „zwiększenie znaczenia sektora nauki w gospodarce poprzez realizację prac B+R w kierunkach uznanych za priorytetowe dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju” [5]. Na realizację tej osi przewidziano łącznie blisko 1,3 mld euro, w tym ok. 1,1 mld euro z EFRR [5].

Priorytet 1 składa się z czterech działań [4-7]:

– *Działanie 1.1: Wsparcie badań naukowych dla budowy gospodarki opartej na wiedzy*

(wsparcie m.in. dużych multi- i transdyscyplinarnych strategicznych projektów badawczych wpisujących się w obszary tematyczne, które mogą mieć duży wpływ na dynamiczny i zrównoważony rozwój gospodarczy kraju; projektów badawczych z wykorzystaniem metody foresight; projektów systemowych)

– *Działanie 1.2: Wzmocnienie potencjału kadrowego nauki*

(dofinansowanie badań będących podstawą prac doktorskich, projektów aplikacyjnych mających zastosowanie w gospodarce realizowanych przez studentów, absolwentów i doktorantów, projektów realizowanych w trakcie studiów doktoranckich

w Polsce w ramach współpracy międzynarodowej; dofinansowanie udziału w projektach wybitnych naukowców zagranicznych tworzących zespoły badawcze w Polsce)

– *Działanie 1.3: Wsparcie projektów B+R na rzecz przedsiębiorców realizowanych przez jednostki naukowe*

(wsparcie projektów badawczych o charakterze aplikacyjnym na potrzeby branży/gałęzi gospodarki lub o szczególnym wymiarze społecznym (projekty rozwojowe) oraz ochrony własności przemysłowej wytworzonej w ośrodkach badawczych z siedzibą w Polsce w wyniku prac B+R)

– *Działanie 1.4: Wsparcie projektów celowych*

(dofinansowanie projektów obejmujących przedsięwzięcia techniczne, technologiczne lub organizacyjne (badania przemysłowe i prace rozwojowe) realizowane przez przedsiębiorców lub we współpracy z jednostkami naukowymi, ze stworzeniem prototypu włącznie – I etap).

Niezwykle istotne jest to, że w ramach osi priorytetowej 1 wsparcie uzyskują wyłącznie te projekty B+R, których tematyka będzie zgodna z obszarami przedstawionymi w tabeli 3. Nie dotyczy to jednak projektów celowych i projektów aplikacyjnych realizowanych przez studentów oraz doktorantów [5].

W ramach tego programu zaistniała możliwość wskazania tzw. projektów kluczowych, tj. takich, których realizacja ma decydujące znaczenie dla powodzenia programu operacyjnego, których wdrożenie jest niezwykle istotne z punktu widzenia osiągnięcia zakładanych wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego kraju.

Nabór pomysłów na tematy projektów kluczowych dotyczących badań i rozwoju ogłosił Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego we wrześniu 2006 roku. ITB „Moratex” zgłosił w październiku 2006 roku propozycję projektu kluczowego pt. „Nowoczesne balistyczne ochrony osobiste oraz zabezpieczenia środków transportu i obiektów stałych wykonane na bazie kompozytów włóknistych”. Projekt przeszedł kolejne etapy ewaluacji i ostatecznie znalazł się w „Indykatywnym wykazie indywidualnych projektów

Tabela 3. Obszary tematyczne dla projektów B+R dla osi priorytetowej 1

Grupa tematyczna	Info	Techno	Bio
Obszary tematyczne	Technologie informacyjne i telekomunikacyjne (ICT)	Nowe materiały i technologie	Biotechnologia i bioinżynieria
	Sieci inteligentne, telekomunikacyjne i teleinformatyczne nowej generacji	Nanotechnologie	Postęp biologiczny w rolnictwie i ochrona środowiska
	Optoelektronika	Projektowanie systemów specjalizowanych	Nowe wyroby i techniki medyczne
	Nauki obliczeniowe	Mechatronika	
		Technologia i inżynieria chemiczna	

kluczowych” w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, (POIG) pod numerem 13 [4]. W wykazie znalazł się również projekt „Barierowe materiały nowej generacji chroniące człowieka przed szkodliwym działaniem środowiska”, zgłoszony przez Instytut Włókiennictwa, w którym ITB „Moratex” został uwzględniony jako podwykonawca.

Celem osi priorytetowej 2 jest „wzrost konkurencyjności polskiej nauki dzięki konsolidacji oraz modernizacji infrastruktury naukowo-badawczej i informatycznej najlepszych jednostek naukowych działających w Polsce” [5]. Budżet tej osi priorytetowej ma wynosić łącznie blisko 1,3 mld euro, w tym ok. 1,1 mld euro z EFRR (tyle samo co osi priorytetowej 1).

W ramach tej osi będą wspierane następujące działania [4-7]:

– *Działanie 2.1: Rozwój ośrodków o wysokim potencjale badawczym*

(wsparcie rozwoju infrastruktury ośrodków naukowych oraz specjalistycznych laboratoriów badawczych)

– *Działanie 2.2: Wsparcie tworzenia wspólnej infrastruktury badawczej jednostek naukowych*

(dofinansowanie: projektów ukierunkowanych na stworzenie wspólnej infrastruktury naukowo-badawczej kilku jednostek naukowych, poprzez jej zakup lub przeniesienie)

– *Działanie 2.3: Inwestycje związane z tworzeniem infrastruktury informatycznej nauki*

(dofinansowanie inwestycji związanych z rozwojem infrastruktury sieciowej; zakupu rozwiązań informatycznych, w tym sprzętu wykorzystującego takie rozwiązania; projektów o znaczeniu ogólnokrajowym dotyczących: tworzenia i prowadzenia baz danych o projektach badawczych i publikacjach naukowych, zaawansowanych aplikacji i usług teleinformatycznych)

Celem osi priorytetowej 4 jest „podniesienie poziomu innowacyjności przedsiębiorstw poprzez stymulowanie wykorzystania nowoczesnych rozwiązań w przedsiębiorstwach” [5]. Na jej realizację zostanie przekazane ponad 35 % środków z całkowitej alokacji dla POIG (tj. blisko 3,4 mld euro, w tym ok. 2,9 mld euro z EFRR).

W ramach tej osi będą wspierane następujące działania [4-7]:

– *Działanie 4.1: Wsparcie wdrożeń wyników B+R* (dofinansowanie wdrożeń wyników prac B+R – efektów realizacji prac B+R realizowanych w ramach działania 1.4, a także będących rezultatem programu „Wędka Technologiczna” i „Inicjatywa Technologiczna I”; projektów obejmujących przedsięwzięcia techniczne, technologiczne lub organizacyjne (badania przemysłowe i prace roz-

wojowe) realizowane przez przedsiębiorców lub we współpracy z jednostkami naukowymi – II etap).

– *Działanie 4.2: Stymulowanie działalności B+R przedsiębiorstw oraz wsparcie w zakresie wzornictwa przemysłowego*

(wsparcie rozwoju działalności B+R w przedsiębiorstwach (w tym zakup usług doradczych, środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych związanych z prowadzeniem B+R); opracowania wzoru przemysłowego lub użytkowego i wdrożenia do produkcji (w tym zakup usług szkoleniowych dotyczących metod ich wdrażania i usług doradczych w zakresie opracowania dokumentacji, środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych związanych z wykonaniem partii testowej i wdrożeniem wzoru do produkcji)

– *Działanie 4.3: Kredyt technologiczny* (dofinansowanie za pomocą kredytu inwestycji dotyczących wdrażania własnych lub nabytych nowych technologii)

– *Działanie 4.4: Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym*

(wsparcie: nowych inwestycji obejmujących zakup i wdrożenie nowych innowacyjnych rozwiązań, zwłaszcza technologicznych, w produkcji i usługach, pozwalających na produkcję nowych wyrobów lub ulepszenie wyrobów już produkowanych; rozwiązań marketingowych lub organizacyjnych)

– *Działanie 4.5: Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki*

(wsparcie: inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki (pod względem wielkości inwestycji oraz liczby nowo tworzonych miejsc pracy) – preferowane rozwiązania innowacyjne w skali świata; inwestycji związanych z rozpoczęciem przez przedsiębiorców działalności B+R)

Należy nadmienić, że wsparciem finansowym w ramach PO IG zostaną objęte projekty, które są innowacyjne co najmniej w skali kraju, natomiast projekty innowacyjne w skali regionu wspierane będą w ramach RPO [8].

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego (RPO WŁ) na lata 2007-2013 (zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 13 września 2007 r.)

Głównym celem programu jest „integracja regionu z europejską i globalną przestrzenią społeczno-gospodarczą jako środkowoeuropejskiego centrum rozwoju, sprzyjającemu zamieszkaniu i gospodarce oraz dążenie do budowy wewnętrznej spójności przy zachowaniu różnorodności jego miejsc” [9].

W ramach RPO WŁ będzie realizowanych siedem osi priorytetowych [9]:

1. Infrastruktura transportowa,
2. Ochrona środowiska, zapobieganie zagrożeniom i energetyka,

3. Gospodarka, innowacyjność, przedsiębiorczość,
4. Społeczeństwo informacyjne,
5. Infrastruktura społeczna,
6. Odnowa obszarów miejskich,
7. Pomoc techniczna.

Celem szczegółowym osi priorytetowej 3 jest „rozwój innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki w województwie” [9].

W ramach osi 3 będą wspierane m.in. następujące działania [9]:

- wsparcie infrastruktury badawczej,
- wsparcie certyfikacji,
- wsparcie aplikacji i rozwiązań teleinformatycznych,
- wsparcie zakupu środków trwałych do prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa,
- wsparcie zakupu i wdrożeń wyników prac B+R przez przedsiębiorców,
- dofinansowanie realizacji projektów celowych,
- wsparcie na certyfikację wytwarzanych produktów i świadczonych usług,
- dofinansowanie projektów obejmujących udział przedsiębiorców w targach, wystawach czy misjach gospodarczych za granicą,
- dofinansowanie instrumentów finansowych (funduszy mikropożyczkowych lub poręczeniowych dla MSP, działających na rynku lokalnym i regionalnym).

RPO WŁ będzie realizowany ze środków pochodzących z EFRR, środków własnych samorządu i budżetu państwa. Uzupelnieniem tych środków będzie współfinansowanie prywatne – środki własne beneficjentów programu. Strukturę finansową dla RPO WŁ z podziałem na osie priorytetowe i źródła finansowania zamieszczono w tabeli 4 [9].

Tabela 4. Struktura finansowa RPO WŁ na lata 2007-2013

Osie priorytetowe	Wkład wspólnoty (EFRR)	Wkład krajowy
	mln euro	
1	241,53	42,62
2	171,08	30,19
3	271,72	146,31
4	70,45	12,43
5	120,77	21,31
6	100,64	17,76
7	30,19	5,33
Ogółem RPO	1006,38	275,96

Oprócz RPO dla województwa łódzkiego uchwalono tzw. Strategię Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020 (przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Łódzkiego w dniu 31 stycznia 2006 r.)

W dokumencie określono następującą MISJĘ regionu: „podniesienie atrakcyjności województwa łódzkiego w strukturze regionalnej Polski i Europy jako regionu sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności i zachowaniu różnorodności jego miejsc” [2].

Realizacja przemian określonych w misji wymaga skoncentrowania się na obszarach, które objęto następującymi sferami [2]:

1. Sfera społeczna (cel: wzrost ogólnego poziomu cywilizacyjnego województwa),
2. Sfera ekonomiczna (cel: poprawa pozycji konkurencyjnej gospodarki województwa),
3. Sfera funkcjonalno-przestrzenna (cel: stworzenie rzeczywistego regionu społeczno-ekonomicznego posiadającego własną podmiotowość kulturową i gospodarczą).

W każdej z tych sfer sprecyzowano obszary priorytetowe i określono ich cele i działania.

W sferze ekonomicznej określono następujące obszary priorytetowe:

1. Dostępność,
2. Baza gospodarcza,
3. Społeczeństwo informacyjne,
4. Obszary wiejskie,
5. Rynek pracy,
6. Wizerunek.

Celem strategicznym obszaru priorytetowego Baza gospodarcza jest „tworzenie nowoczesnej, prorozwojowej i innowacyjnej bazy gospodarczej” [2]. W ramach ww. obszaru będą wspierane m.in. następujące działania [2]:

- wsparcie sfery badawczo-rozwojowej regionu (promowanie innowacyjnych i nowoczesnych rozwiązań i wsparcie inwestycyjne),
- upowszechnianie i promowanie nowoczesnych procesów technologicznych, produktów i usług opartych na B+R,
- wspieranie potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw regionu,
- tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu, modernizacji i rozwojowi przedsiębiorstw i ich skupisk,
- wsparcie procesów restrukturyzacyjnych, zwłaszcza gałęzi przemysłu związanych z gospodarką regionu,
- utworzenie platformy współpracy przedsiębiorstw oraz sfery nauki i techniki (m.in. transfer technologii, parki naukowo-technologiczne),
- wspieranie instrumentów finansowych skierowanych na MSP (m.in. fundusze pożyczkowe).

Powyższe działania będą realizowane przy udziale środków własnych samorządu i finansowania zewnętrznego, w tym środków budżetu państwa i funduszami unijnymi.

Ze względu na dużą ilość materiałów informacyjnych dotyczących szeroko rozumianego unijnego

wsparcia finansowego, w niniejszym artykule zostały omówione jedynie wybrane aspekty tego zagadnienia, w szczególności dotyczące jednostek badawczo-rozwojowych i przedsiębiorców pochodzących z terenu województwa łódzkiego.

Literatura

1. www.fundusze-strukturalne.gov.pl
2. *Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020*, Urząd Marszałkowski, Łódź, styczeń 2006 r.
3. *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013*, MRR, maj 2007 r.
4. www.mrr.gov.pl
5. *Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka*, MRR, październik 2007 r.
6. *Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013*, luty 2008 r.
7. *Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka*, materiały informacyjne MRR, maj 2006 r.
8. *Innowacyjna Gospodarka (PO IG) dla przedsiębiorców*, materiały informacyjne wydane przez MRR
9. http://test.lodzkie.pl/system/galleries/download/RPO/RPO_20070713.pdf